

Lu Sy-feng i Czou-ping

FOTO R. BRONIAREK

*potężenie
1937
Sto*

Teatr Klasyczny w Warszawie wystawił sztukę chińskiego pisarza Ts'ao Jü — „Burza”. Jest to współczesny dramat chiński — a przy tym sztuka utrzymana całkowicie w konwencji współczesnego teatru. Zdanie to w odniesieniu do teatru w ogóle nie byłoby niczym szczególnym — w odniesieniu jednak do teatru chińskiego, zapowiada rewelację.

Chiński teatr klasyczny stał się już sztuką całkowicie zastygłą. Większość utworów powtarzana była na scenie w formie nie zmienionej od stuleci. Treścią tych utworów były legendy ludowe i klasyczne utwory literatury chińskiej ubrane w formę sceniczną. Były to sztuki łączące w sobie elementy literatury, muzyki, pantomimy i akrobacji cyrkowej. Nowe sztuki pojawiały się bardzo rzadko, a i w nich powtarzały się zawsze stare powszechne motywy literackie.

Z początkiem bieżącego stulecia zaczynają powstawać teksty nowe, pojawia się termin HUA TSÜ — sztuki mówionej — która może być już odpowiednikiem teatru w europejskim rozumieniu tego słowa. W roku 1907 dwaj młodzieńcy chińscy studiujący w Tokio zakładają towarzystwo o romantycznej nazwie „Stowarzyszenie Wiosennej Wierzy” i wystawiają dwa akty „Damy Kameliowej”. Następną inscenizacją jest „Chata wuja Toma”, która rychło przeniesiona zostaje z Tokio do Szanghaju. Sztuka wywołuje wielkie wrażenie. Zaczyna się rewolucja w chińskim teatrze tradycyjnym. Konwencja klasycznego teatru — pantomimy zostaje zwyciężona przez koncepcję Hua Tsü — sztuki mówionej — nowoczesnego dramatu o nowoczesnej koncepcji teatralnej.

Tak więc Hua Tsü jako nowy rodzaj artystyczny istnieje w Chinach zaledwie od lat 50. Ts'ao Jü jest jednym z czołowych przedstawicieli tego kierunku.

Ts'ao Jü (prawdziwe nazwisko Wang Kia-pao) urodził się w roku 1910 w Tsienkiangu, w starej, bogatej rodzinie chińskiej. Ojciec — zawodowy wojskowy był człowiekiem niezwykle surowych, despotycznych zasad. Atmosfera panująca w domu wywarła niewątpliwie duży wpływ na całą twórczość Ts'ao Jü. Zainteresowania teatralne obudziły się w przyszłym autorze już w czasach szkolnych. Szkolne koło dramatyczne, w którego pracach brał udział, wystawiało sztuki autorów zachodnich: Ibsena, Moliere. W czasie studiów na wydziale literatury języków zachodnich na Uniwersytecie w Pekinie Ts'ao Jü interesuje się dramaturgią obcą. Czyta Szekspira, Czechowa. W tym też czasie następuje głębsze zetknięcie z klasycznym teatrem greckim. Studia kończy Ts'ao Jü w roku 1934 i w tym samym roku ukazuje się jego pierwszy dramat „Burza”. W latach 1936—1937 ukazują się następne tragedie „Wschód słońca”, „Dzika przyroda” oraz komedia „Człowiek z Pekinu”. Jednocześnie Ts'ao Jü zajmuje się przekładami na język chiński sztuk autorów europejskich. W roku 1953 Ts'ao Jü wydaje swą nową sztukę „Jasne niebo”, której treścią są zmiany zachodzące w świadomości inteligencji chińskiej po wyzwole-

niu. Obecnie jest dyrektorem Narodowego Teatru Artystycznego w Pekinie i jednym z najwybitniejszych współczesnych dramaturgów chińskich. Potężny wpływ, jaki wywarła na nim literatura obca nadał jego dziełom wiele cech charakterystycznych. Ts'ao Jü tworzy swoistą tematykę, problematykę — osadza swoich bohaterów w charakterystycznej dla niego aurze dramatycznej.

„Burza” wydana została w roku 1934. Władze kuomintangowskie zakazują wystawiania sztuki w Chinach, wkrótce jednak „Burza” przełożona na język japoński, ukazuje się na scenie teatru w Tokio. W roku 1937 „Burza” zostaje przełożona na język angielski i zdobywa dużą popularność na Zachodzie. W roku 1956 „Burzę” wystawiono w Moskwie.

Jest dużą zasługą Teatru Klasycznego wprowadzenie na scenę polską jednego z najwybitniejszych współczesnych dramaturgów chińskich.

Recenzję „Burzy” damy w jednym z najbliższych numerów „Przyjaźni”.

Wanda Majerówna w roli Lu Sy-feng i jej ojciec Lu Kuei (Tadeusz Chmielewski)

Czou Fan-i (Karolina Lubieńska) w rozmowie z synem Czou-ping (Bernard Michalski)

